

Erőltetett menet

Beszélgetés a Matáv vezérigazgató-helyettesével

Töllösi Pétert alig néhány hónapja nevezték ki a Matáv vezérigazgató-helyettesévé. Ötvenéves, eddig Baranya megyében dolgozott. Olvasóink közül bizonyára nem sokan ismerik, ezért arra kértem, beszéljen először pályafutásáról, azután a Matáv gondjairól.

— Én világleletemben a postán dolgoztam, csak közben többször kiszervezték alólam. A pécsi televízió-adóállomáson adókezelő technikusként kezdtem. Aztán elvégeztem a Műszaki Egyetemet, és a vezetékek nélküli hírközlési szakterületen emelkedtem egyre följebb a szakmálétrán. Egyszer csak ki-neveztek a dél-dunántúli régió vezetékek nélküli felügyelőségének vezetőjévé. 1986-ban hívtak a Pécsi Postaigazgatóságra távközlési igazgatóhelyettesnek. Onnan jöttem Budapestre.

— Miért vállalta el ezt az egyáltalán nem hálás feladatot?

— Azért jöttem, mert hívtak. De nem győzöm hangsúlyozni, hogy nagyon jól éreztem magam Pécsen, és szeretettel emlékszem az ottani évekre, különösen arra az időre, amikor megkezdődött a Matáv hároméves fejlesztési programja. Fel-tételezem, hogy azért gondoltak rám, mert kialakult egy dinamikus, fiatal vezetői gárda, de hiányzott az olyan ember, aki a terepet is jól ismeri. A vezérigazgató úr mondta is, hogy olyan szakemberre van szükség, aki tájékoztatást tud adni arról, hogyan fog megvalósulni az írásztalnal hozott döntés.

— Itt sok támadás érheti. Tudta, mire vállalkozik?

— Ha ez a feladat egyszerű és problémamentes lett volna, nem is vállalom. De mert kihívtak, jelentett, elfogadtam az ajánlatot. Ami pedig a támadásokat illeti; Pécsen is volt bennük részem. Ilyenkor mindig arra gondolok, hogy én a telefónia fejlődéséért dolgozom, veszem föl a fizetésem, és megtanultam azt is, hogy az embernek nem szabad elveszítenie a fejét. Meg kell tanulnia a sértődött ember fejével is gondolkodni.

— Nekem van egy ismerősöm, akinek több mint húsz éve van beadványa a telefonigénye. A vezérigazgató úr 1991-ben fogadott velem egy üveg pezsgőben, hogy az illető 1993. január 1-jéig megkapja a telefont...

— Az ő helyében én nem fogadtam volna. Nem azért, mert látnok vagyok, hanem mert 1993. december 31. lett volna a reális határidő. Ez ugyanis mér-földkö lesz a Matáv életében.

De mi soha nem mondtuk, hogy egy csapásra meg tudjuk oldani az elhanyagolt magyar távközlés gondjait. Az 1991—93-as időszakot megalapozó periódusnak tartom. Ez alatt a három év alatt megteremtettük a korszerű magyar távközlés alapjait, a távközlési infrastruktúrát. Erre lehet majd ráépíteni a tömeges telefonellátást. Nagyon sok még a feladatunk, de büszkén állithatom, hogy az utóbbi három évben a magyar telefónia történetében soha nem látott ütemű fejlődés ment végbe. Átlagosan évi 14 százalékos fejlődést értünk el. Csaknem ötszáz ezer telefont kapcsoltunk be 1991 óta.

— Az ismerősömet ez nem igen vigasztalja... Különösen, amikor elmesélem neki egy másik ismerősöm történetét. Neki 1947-ben úgy lett azonnal telefonja, hogy felkeltette a figyelmét a villamosok tetején a Posta hirdetése, amellyel telefon-előfizetőket toborzott...

— Sajnos ebben tökéletesen igaza van. Én csak azt üzenhetem neki: ne törődjön bele a helyzetbe, ne hagyja magát, hiszen a magyar telefónia fejletlensége miatti elégedetlenség is közrejátszott a gyors ütemű fejlesztésben. Higgye el, mi mindent megteszünk, hogy az igényeket kielégítsük, de a mostaninál gyorsabb fejlesztést a Matáv anyagilag nem bírja.

— Pedig a vezérigazgató-ság Krisztina körüli épületében járva mindig feltűnik, hogy a Matáv emelete mennyivel elegánsabb, mint a szegény postáé. Azt lehetne gondolni, a Matáv gazdag cég.

— Mi azért alakítottuk át az épületrészünket, mert szerintem így nagyobb eséllyel kapunk pénzt. Nem mindegy, hogy Mercedeszel vagy Trabanttal érkezünk egy tárgyalásra. Nekünk tehát a szebbik arcunkat kell mutatnunk, ha a külföldi befektetőkkel tárgyalunk. Ezzel is javítani lehet régi rossz hírünket, amit éppen a telefónia elmaradottságával vívtunk ki. Külföldön azonban a Matáv nagyon elismert cég: a különböző nemzetközi szervezetekben nagyra értékelik tevékenységünket. Tehát a felújítás, az új berendezés ára bőven megtérül. Ami pedig a gazdagságot illeti, azt a vagyon nagysága jellemzi. Ilyen értelemben a Matáv a körülbelül százhusz-százharminc milliárd forintos vagyonával az ország egyik leg-gazdagabb cége. Ez a nagy vagyon jó alap arra, hogy fejlesz-

téseinkhez hiteleket vegyünk föl. Ma ugyanis a telefóniát elsősorban így tudjuk fejleszteni. Ha a gazdagságot a jövedelem nagyságával mérjük, akkor sajnos nem mondhatjuk gazdagnak a Matávot.

— Miért kevés a nyereség?

— Elsősorban a fejlesztés magunkra erőltetett gyors üteme miatt, hiszen az ehhez szükséges összeg nagy részét a bevételekből kell elvonnunk, és ezekből fedezzük az olyan üzleti konstrukciókat — például a lízingelést —, ami tulajdonképpen fejlesztés. Visszafogottabb fejlesztéssel nagyobb nyereséget tudnánk elérni, de ez nem lehet célunk. Ha mi csak nyereségünkben akarnánk fejleszteni, akkor ugyanolyan csigatempóval mennénk előre, mint negyvenöt évvel ezelőtt, ami végül is a telefónia leromlását eredményezte.

— Az utóbbi három évnek melyek a legfontosabb eredményei?

— A legnagyobb eredménynek azt tartom, hogy kiépült az úgynevezett országos digitális gerinchálózat, amely kétezer-kétszáz kilométer hosszú. Ehhez még ötszáz kilométernyi mikrohullámú digitális összeköttetés járul. Olyan ez, hogy hasonlattal éljek, mint a közlekedésben az autópálya-hálózat: a telefónia fő útvonalai tehát kiépültek, erre ráköthetők az oldalágak, ez öröletesen nagy eredmény, hiszen a volt szocialista államok közül először Magyarország hozott létre ilyen gerinchálózatot, amelyre korlátlan mennyiségű előfizetői átlomás köthető. Ennek jelentősége több szempontból is felbecsülhetetlen. Magyarország a távközlésben is nagyon fontos tranzitállomássá válik. Ez az alap teszi lehetővé, hogy 1994-től az úgynevezett mennyiségi fejlesztések időszaka is bekövetkezzék. A most következő három évben már nem tudjuk kölcsönözni finanszírozni a fejlesztést: nagyon eladósodtunk. A mostani eladósodás még finanszírozható, de a következő három évi fejlesztéshez tőkét kell bevonnunk. Ezt a mennyiségi fejlesztést az európai szintű távközlési törvény is elősegíti, amely liberalizálja a távközlési piacot. Ez lehetővé teszi, hogy a vállalkozók koncessziós társaságokként megjelenjenek a piacon. Ha pedig a Matáv tőkehiánnyal küzd, és nem tud megfelelő ütemben fejleszteni, akkor másik útja is lehetséges a fejlesztésnek: a helyi telefontársaságoké.

(Folytatás a 2. oldalon.)

Kellemes karácsonyi ünnepeket, sikerekben gazdag, boldog új esztendőt kívánunk minden kedves Olvasónknak!

A posta jövőképe

Interjú Fóris Ferencné vezérigazgató-helyettesével

Az év utolsó számában rendszeresen közlünk riportot a vállalat egyik vezetőjével, melynek témája általában az év értékelése és a jövőre való előretekintés volt. A Magyar Posta Vállalat vezérigazgató-helyettesével, Fóris Ferencnével folytatott beszélgetésemnek mégsem egészen ez a témája, aktualitását a január 1-jei átalakulás, részvénytársasággá való szervezés adta.

— Milyen lényeges változást vár Ön ettől az átalakítástól, s mennyire a postásoké ez a változás, mely egy kormánydöntést követően történik?

— Egyrészt kétségtelen, hogy kormánydöntés kötelezi a postát, mint sok más vállalatot arra, hogy társasággá szerveződjön, azt azonban határozottan remélem, hogy ennek van szolgáltatási és gazdasági értelme. Az átalakulást lehetett volna egy teljesebb, leegyszerűsített formában, változatlan tevékenységi körrel végrehajtani. Mi mégsem ezt az utat választottuk. Nem külső erő eredményeként, hanem belső szándékunk volt ez. Miért? Azt vizsgáltuk, mi történik a világ postáiban, mit mond nekünk az életbe lépő új postatörvény, a fokozódó verseny, hogy kell az erőinket úgy összpontosítani, hogy annak a hármas célnak jól megfeleljünk, melyet úgy lehet meghatározni, hogy: *ügyfél, postás dolgozó és profit*. Bár máshol ez a sorrend nem mindig ilyen, én úgy gondolom, a rangsort nem cserélhetjük fel, mert az ügyfélből él a postás is, és onnan származik a profit is. Mi ebben kerestük a jövőt, és úgy látjuk, tagoltabb tevékenységi struktúrával, más felállással és irányítási filozófiával lehet talpon maradni. Természetesen tartom, hogy ezt meg kell magyaráznunk a postásoknak, hiszen a vezetés feladata, hogy 5, 10 évre előre lássa a stratégiai változtatások szükségességét, a fejlődés irányát.

— Miért pont a két terület (hírlapárúsítás, járműjavítás) leválasztása mellett döntöttek?

— A hírlapárúsítás másutt nem profilja a postáknak, de ez még nem ok, hiszen általában törekedni kell a profilbővítésre. Sokan megkérdezik, akkor miért köszönünk el ettől az üzletágtól, mely ráadásul nyereséges is. Nem köszönünk el, hi-

szen tulajdonosai maradunk ennek a vállalkozásnak. Tehát más szervezetben és irányítás-sal akarjuk csinálni, de nem akarjuk elveszíteni ennek üzleti hasznát.

— Nem rejti-e magában ezt a veszélyt egy későbbi privatizáció?

— A privatizáció további rugalmas lépés, mellyel erősíteni lehet az üzleti érdekeltiséget. A hírlapárúsítás általában tartósan nyereséges volt, és ebből kompenzáltuk az előfizetés veszteségét. Midőn sorra jelentek meg azok a kiadók, akik az árusításban voltak csak érdekeltek, rá kellett jönnünk, hogy a keresztfinszírozás nem tartható. Sőt a két üzletág versenyezni is fog egymással. A Magyar Posta ezért a Hírker létrehozásával elindított egy tisztázó folyamatot, mely eredményeként láthatóvá vált, hogy az árusítás révén egészen szép nyereségre tehetünk szert, ha szakítunk azzal a filozófiával, hogy ebből fedezzük az előfizetés veszteségeit.

Sikerült elérnünk, hogy az árusítás mintegy 10%-os nyeresége mellett idén először az előfizetési terjesztés is nullszaldóssá vált.

Az árus részvénytársaságok létrehozásával tudatosan teremtettük meg annak a lehetőségét, hogy a piachoz rugalmasabban alkalmazkodhassunk, a verseny kihívásainak jobban megfelelően magasabb profitot tudjunk realizálni. Természetesen tudnunk kell, hogy a kiskereskedőkhöz nemcsak mi kopogtatunk be, hanem az alternatív terjesztők is. Ezért versenyképes kiskereskedői árrést is kell tudnunk ajánlani, hogy ügyfélbarát szolgáltatást tudjunk biztosítani. A posta nem mond le a közel 400 millió forint befektetéssel kialakított részvénytársaságok üzleti nyereségéről, ennek a vagyonértéknek osztlék formájában térülnie kell, sőt, további pótlólagos jövedelemre is szert akarunk ten-

ni. Ez a szándékunk egy esetleges privatizáció során is. Ma még nem tisztázott, hogy ha a privatizációra sor kerül, annak milyen változatai mellett döntünk, de célunk, csak a dolgozókkal szemben is tisztességes megoldás lehet.

— A járműjavító kft.-kel szemben az érdekképviselők számtalan ellenérvet sorakoztattak fel, mégis a leválasztás mellett döntöttek.

— Igen! Bár értettük az aggodalmat, hiszen ott a dolgozók bizonytalansága nagyobb és ez valós aggodalom. Mégis azt kell mondanom, hogy lényeges szempont volt döntésünk során, hogy mikor sérülnek kevésbé az érdekek. A nagy dolgozói kollektíva, a postás „alap” kollektíva állam által garantált szolgáltatásokért felelős. Ez az első szempont. A nagy posta viszont fogadni is tud a leépülő ipari szervezetből dolgozókat. Kétségtelen, hogy erre az alapszolgáltatásra a múltban ismert okok miatt kénytelenek voltunk kisebb melléktevékenységeket rászervezni, de látni kell, hogy a több száz milliós veszteségforrást nem cipelhettük tovább. Nem arról van szó, hogy ezt postán belül nem tudtuk volna megoldani, csak sokkal hosszabb idő kellett volna hozzá, sokkal kevésbé látványosan valósult volna meg, de emellett nem láttuk volna azt a garanciát sem, hogy az operatív helyi döntések során is érvényesülne a fő célkitűzés. Ezért bár a leválasztás mellett döntöttünk, meg kell mondanom, hogy jól „kistafiroztattunk” indítjuk útnak a kft.-ket még akkor is, ha üzleti terveikbe kemény feltételeket szabunk. E tervekben azt látjuk, hogy számottevő létszámcsonkítással a vidéki kft.-k nem számolnak, a posta ereje biztosíték arra, hogy tisztességesen gondoskodjunk a leépítésre kerülő dolgozókról. Ismert, hogy akit lehet, elhelyezünk a postánál, a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségén túl is biztosítunk korengedmenyes nyugdíjazást stb.

(Folytatás a 2. oldalon.)



A posta jövőképe

Interjú Fóris Ferencné vezérigazgató-helyetttessel

(Folytatás az 1. oldalról.)

A legjelentősebb létszámcsoökkentésre Budapesten van szükség, pedig a járműtelep az elmúlt három évben szépen csökkentette létszámát, csak hát nem ért a végére. Itt még egy katarzis hátra van, legalább 70-80 főtől kell megválniuk. A fővárosi székhelyű postaszervek azonban még mindig fellevevők a munkaerőpiacon, ezért úgy gondolom, hogy az említett létszámnak mintegy felét a postán tovább tudjuk foglalkoztatni.

— **Miért csak a felével számolnak, és mi lesz azokkal, akiket esetleg jövőre akarnak elküldeni a kft.-k?**

— Nem számszerűség kérdése ez. Idén mintegy ezer fővel bővült a budapesti postaszervek létszáma, s még további pár száz emberre van szükség. A konkrét ember esetében azonban már kérdés, hogy át lehet-e képezni, vállalja-e ezt, milyen korú az illető, illetve milyen a szakmai affinitása. Emellett dönthet az illető a végkielégítés mellett is, esetleg kordvezményes nyugdíjazását is kérheti.

Azért egy szigorú dolgot is meg kell említenem, mellyel jó ha tisztában vannak dolgozóink. Aki a felajánlott állások ellenére az utóbb említett utat választja, az utána rögtön ne kopogtasson a postánál, mert csak egyféle formában tudunk kedvezményt adni. Ha jövőre a kft.-k létszámcsoökkentő intézkedést hoznak, annak pénzügyi vonzata őket terheli, a jelenlegi ksz-ünk 1994. év végéig érvényes rájuk. Az embereket továbbra is tudja a posta fogadni, az átképzést biztosítjuk, hiszen az „utcaról” felvetteket is képeznünk kell.

— **Mi történik az esetleg tartósan veszteséges társaságokkal?**

— Nagyon komolyan mérlegre kell tennünk az első esztendő, de már a félét is. A legrosszabb helyzetben lévőket a felügyelőbizottságokon keresztül folyamatosan is szem előtt akarjuk tartani és segíteni. Az első év tapasztalatai alapján kell a megfelelő döntéseket meghozni, ez most nem megválaszolható. Én azonban határozottan remélem, hogy nem kell új recepteket kitalálni, és az új szervezetek bizonyítani fogják életképességüket.

— **Lényegesen kevesebbet hallani a posta új szervezetéről?**

— Ez igaz, a Posta Rt. maradt a végére, úgymond ez az összes maradék, bár kétségtelen a legnagyobb feladat, de a vezetés erejét nagyon lekötötte a leváló egységekkel való munka. Jelenleg folynak a záró munkák a területen is, és azt tudom mondani, hogy a posta jelenlegi üzletköreit viszi tovább, illetve bővíti azokat. Ez a legnagyobb garancia a foglalkoztatás biztonságára. A mennyiségi létszám bővülést azonban fel kell váltása a munkaerő minőségére iránti igény. Lényegesen nagyobb hangsúlyt kell fordítanunk a szakképzettségre.

Gazdasági összképünk nyereséget termelő postát mutat. Az ideai esztendőt már olyan jó eredménnyel zárjuk, amiről nem is álmotunk. Ez elsősorban a két nagy ágazat forgalomnövekedésének köszönhető. E két ágazaton (levél- és csomag-, valamint pénzforgalom) nyugszik a posta rt. jövője.

Ehhez azonban szükségesek bizonyos további nem odázható, nagy léptékű fejlesztések. Tudomásul kell vennünk, hogy csak nagyon komoly technológiai váltások biztosíthatják, hogy ne egy-két évre, hanem 30-40 évre tudjunk a postásoknak munkát ajánlani.

Ezért a fejlesztésre több változatot is ki kell dolgoznunk. A vezérigazgató úr utasítására decemberben elkészül a szállítási rendszerünk logisztikai vizsgálata, melyre jól alapozható a fejlesztés egyik fő iránya. A másik irány a pénzforgalom, melyre elkészült az a közel másfél milliárdos tender, ami 20 éve halogatott fejlesztési problémákat fog megoldani. Ezzel lehetőség nyílik az ügyfelek kedvezőbb kiszolgálására, valamint könnyebb kezelést biztosít majd dolgozóinknak a felvételi és feldolgozó folyamatokban, és elérhetjük a pénzforgalom naprakészségét. Tehát sommázva — kezünk ügyében van annak a lehetősége, hogy újabb postás generációknak adjunk munkát.

— **Az elmúlt években sokszor hallottam azt a szakmai felvetést, ideológiát, hogy fejlesztés vagy bér, a bérrel a jövőnket eszük meg. Megint szembetalálkozunk ezzel?**

— Az kétségtelen, hogy erőteljesebb tulajdonosi megnyilvánulásokat fog mutatni a minisztérium és az a felső vezérkar (igazgatóság), akikből csak néhány emberből lesz postás. Az említett 7 fős testületnek egy életképes céget kell majd irányítania, és ehhez szükséges az említett 2 fő terület erőforrás egyensúlya. A fejlesztés és a munkaerő megfizetettsége azonban nem egymás ellen működik. Úgy tűnik, a korábbi években modernebb posta megteremtése elviszi a fejlesztés irányába a hangsúlyt, de ez csak látszólagos. Szakítani kell azzal a hagyománnyal, hogy saját forrásból fejlesszünk csak. Élni kell a hitelhetőségekkel, bár kétségtelen, hogy terhei ennek is vannak. Biztos vagyok benne, hogy az éves bérfejlesztés is stratégiai kérdés lesz, de az lesz a bérrendszerünk és a bérigazgatóság módja is, melyben az utóbbi években számottevő változás nem volt.

Úgy ítélem meg, hogy bérhelyzetünket tekintve, ma jobb pozícióban vagyunk, mint három-négy évvel ezelőtt, de még mindig sok a tennivalónk. Nem mérhető a dolog úgy, hogy fejlesztés nélkül hány embert kellene még felvennünk, mert élő munkával a fejlett technika nem helyettesíthető. Ugyanakkor míg az eszköz árak rövid idő alatt elérték a világgpiaci szintet, bérekben messze alatta vagyunk. Fontosnak tartom,

hogy a béreket megfelelő ütemben fejlesszük, és meg kell tudnunk célozni a reálbérek szinten tartását, majd emelését. A távolabbi jövőben pedig — megfelelő fejlesztések után — a tervszerű és lehetőleg a természetes kiválás formájában bonyolítható létszámcsoökkentéssel is számolnunk kell.

— **Az rt.-vé alakulás maga után vonja az irányítás korszerűsítését is. Milyen hatást gyakorol ez a munkavállalókra?**

— Azt gondolom, év közben változás csak a vezérigazgatóság szervezetében várható, és ez „életünk folyamában” nem okoz a végrehajtásig érezhető, számottevő változást.

A nagy gazdálkodási és szakmai irányítási kérdések újraforgalmazása azonban mindenképpen évindítási kérdés. A centralizáció, decentralizáció, érdekeltesség, felelősség kérdésköreinek módosítására, átrendezésére elképzelések már vannak, de ez még nem kiforrott, és a munka java még hátra van. Ettől függetlenül apróbb módosítások a szabályozókban lehetségesek, melyek nem jelentenek rendszerbeli változást.

— **Véleménye szerint mikor kerülhet sor a felügyelőbizottság munkavállalói tagjainak megválasztására?**

— Úgy vélem, a választásokat január 31-ig meg kell tartanunk, mert születéstől fogva ismerni kell azokat a folyamatokat, melyek az irányításban történnek. Felső szinten dőlnek el stratégiai kérdések, hiszen a gyepől ott van, ezért ott kell lenni a dolgozó képviselőnek. Látniuk kell a változás irányát és gyorsaságát.

— **Végezetül hadd kérdezzem meg, Ön szerint a szakszervezet ebben a folyamatban hogyan tudott részt venni, biztosította-e a vállalat a joggyakorlás lehetőségét?**

— Én mindig is nagy tisztelője voltam a PDSZ-nek, illetve annak a dolgozó véleménynek, melyet ők közvetítenek számunkra. Azt hiszem, tartósan egyetlen vezető sem tud egy ekkora közösség élén megmaradni, e vélemények tisztelete és komolyan vétele nélkül. Régióta dolgozom együtt a szakszervezetekkel, bár korábban több formális módja volt ennek. Hangsúlyozom, hogy a jövőkép látása nem a kollektív feladata, hanem a vezetőé, mint ahogy az is, hogy ezt akkor is el tudja fogadtatni velük, ha ők még nem ismerték fel az új lépések szükségét. Ehhez képest mi nyitottak voltunk, még akkor is, ha túl kevés időt hagytunk a részletek megismerésére. Folyamatosan kezeltük a véleményeket, hiszen még az utolsó pillanatban is eszközöltünk változtatásokat. Nekem személy szerint is szükségem van ezekre a véleményekre és a szakszervezetekkel való párbeszédre, a jövőben is nyitott vagyok irányukban.

— **Ez az interjú zárszavának is méltó, köszönöm a beszélgetést.**

(Konrát)



Motokata Ito úr, a Japán Postaszakszervezet elnöke, illetve az IPTT Világszövetségének alelnöke vezetésével érkezett az a japán küldöttség, amely pár napig a PDSZ vendégeként tartózkodik hazánkban.

Bérfejlesztés a postánál

Az átalakulással kapcsolatos munkálatok lehetőséget adtak arra, hogy az 1994. évi főbb gazdálkodási adatokat már most megismerjük, és ez alapján az elmúlt időszaknál lényegesen korábban kezdődhetnek meg a bértárgyalások. Az idei év eredményei pedig alapot adtak arra, hogy egy előre hozott 1994. évi bérfejlesztésben állapodhassunk meg, melynek hatálya ez év december 1-je.

Alább közöljük a Magyar Posta Vállalattal kötött megállapodásunkat.

A megállapodás nem tartalmazza azt, de lehetőség van arra, hogy az igazgatóságok a központi mértéket maximum 21%-ig kiegészíthessék. Továbbra is kiemelten kell kezelni a nagy forgalmú helyeken az ügyfelekkel közvetlen kapcsolatban állók bérfejlesztését.

MEGÁLLAPODÁS

Alulírottak a Magyar Posta Vállalat 1994. évi bérfejlesztéséről az alábbiak szerint állapodtak meg.

1. 1994. évben minden közép-fokú postaszervnél átlagosan legalább 17,4%-os alapbér-emelésre kerül sor, amely mérték a közép-fokú postaszervi szintű bérmegállapodások során emelhető. (A részleteket a mellékletként csatolt vezérigazgatói utasítás tartalmazza.)
2. A Magyar Posta Vállalatnál 1994. január 1-jétől:
 - a minimálbér 11 000 Ft/hó
 - a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók alapbére, törzsbére

- a legalább középfokú végzettségű szellemi foglalkozású ügyintézők, továbbá a több mint fél éves gyakorlattal rendelkező ügyviteli alkalmazottak esetében, valamint
- azon fizikai munkakörökben, ahol a munkavégzés feltételei eltérnek a normál munkakörülményektől, vagy a teljesítendő feladat már betanított munka, 12 600 Ft/hónál kevesebb nem lehet.

3. A Posta 1994. évi üzleti tevékenysége I. félévi tényezői tükrében a béralakulás kérdése — esetleges további alapbér-emelés és/vagy KSZ-ben rögzített tarifális pótlékok felülvizsgálata — 1994. szeptember 30-ig ismételtén áttekintésre kerül.

Budapest, 1993. december 1.
Mundruczó Kornél s. k.
PDSZ országos titkár
Csatári Lajos s. k.
a POFÉSZ elnöke
Fóris Ferencné s. k.
az MPV
vezérigazgató-helyettese

Erőltetett menet

(Folytatás az 1. oldalról.)

— **A Matáv modernizálása létszámleépítéssel is járt. Hogyan birkóztak meg az ebből adódó konfliktusokkal?**

— A létszámleépítés inkább relatív volt. Hiszen ötszáz-ezerrel növekedett a telefonvonalak száma, és csak minimálisan csökkent a létszám. Az úgynevezett fajlagos létszám, tehát az ezer vonalra jutó foglalkoztatottak aránya mindössze harminchárom százalékkal csökkent. Az úgynevezett abszolút létszámcsoökkentést a Matávon belül átszervezésekkel csökkentettük, sokan a Matáv által létrehozott kft.-kben dolgoznak tovább. Konfliktust a telefontársaságok megjelenése okozott, hiszen a létszámleépítést már az új kft.-k hajtották végre.

Most a Matáv küszöbön áll a privatizálása foglalkoztatja a dolgozókat és a szakszervezetet. Igen érdekes szituáció állt elő. A Matáv ugyan ma egyszemélyes részvénytársaság, amelynek tulajdonosa az ÁVRT. Így a korábbi kétszereplős tárgyalások háromszereplőssé váltak: a tulajdonos a dolgozó és a menedzsmen.

A menedzsmen, azaz a Matáv vezetése így közvetítői szerepre kényszerült. A hatékonyabb működésre való áttérés, a versenyképesség megtartása hosszú távon mindhárom társalgópartner érdeke. Tudomásul kell vennünk, hogy a Matáv-nál technológiai forradalom zajlik, az analóg technológiáról a digitálisra térünk át, ez azt jelenti, hogy teljesen új szakkép-

zettségű dolgozókra van szükség. Aki tehát maradni akar, annak meg kell szerezni az új ismereteket. Ez is rengeteg konfliktus forrása, de egy modern technikájú vállalatnak legfőbb szempontja, hogy munkatársai képesek-e az új berendezésekkel dolgozni, ezért van kiemelt jelentősége az oktatásnak, az átképzésnek a cégnél.

Az a dolgozó tudja magát legjobban megvédeni tehát, aki alkalmazkodik az új technológiához. Mi a tanúlszhoz minden segítséget megadunk. Azokat a munkatársainkat is igyekeznünk megtartani, akik már nem tudják elsajátítani az új ismereteket. Olyan területekre helyezük őket, ahol még a régi technikával dolgozhatnak. Az ilyen átcsoportosítások szinte mindennaposak a Matávnál.

Udvarhelyi András



Nem kerülhetünk messzire a postától

„Az az érdekünk, hogy minél több újságot közvetítsünk a grossóknak”

Mint arról már hírt adtunk, 1993. október 1-jén megalakult a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság, amelynek százszázalékos tulajdonosa a posta. November 1-jén vette át kinevezését az új cég ügyvezető igazgatója, és hét területi grosso vezetője. Tisztüket pályázat útján nyerték el. Egy-egy posztra területenként változóan tizenöt-húszan jelentkeztek. A pályázók kétharmadát a posta szakembereiből álló bizottság hallgatta meg, azután választották ki a legrátermettebbeket.

Alapvető feltétel volt, hogy a grossók ügyvezető igazgatói logisztikai, speciális szervezési és kereskedelmi ismeretekkel rendelkezzenek, ismerjék a számítástechnikát, és olyan szakemberek legyenek, akik tudatában vannak a sajtó, a sajtóterjesztés fontosságának. Az átszervezés után mintegy háromezer-ötszáz postás kerül át a grossókba. Az új, független, százszázalékos postai tulajdonban lévő nagykereskedelmi egységek körülbelül 3,5 milliárdos árbevételre számíthatnak.

Megkértem *Steiner Istvánt*, a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatóját, mutatkozzék be olvasóinknak, és beszéljen terveiről.

— 39 éves vagyok. Miskolcon születtem. A debreceni egyetemen szereztem programozó matematikusi diplomát. Programozóként dolgoztam a Borsod Megyei Tejipari Vállalatnál. A miskolci Vasvill Kereskedelmi Vállalatnál a számítástechnikai szolgáltató üzemi helyettes vezetője voltam. Közben elvégeztem a budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetemet. Legutóbb egy német kereskedelmi cégnél voltam gazdasági igazgató. Érték a kereskedelem szervezéséhez. Azért vállaltam el az új posztomat, mert váltani akartam. *Szinte semmit nem tudtam a hírlapterjesztésről, csak annyit, amennyit egy újságvárló. A pályázatot újságból ismerem meg. A feltételeknek megfelelttem, hiszen felsőfokú közgazdász végzettségem van, tudok németül, és kereskedelmi gyakorlattal is rendelkezem. Az volt a véleményem a hírlapterjesztésről, hogy jól szervezettnek kell lennie, sok felvívóhellyel kell rendelkeznie. Minden árut szállítani, tárolni, rakodni kell, no és persze eladni. Egy kereskedőnek szinte mindegy, mit ad el: az újság is árucikk, méghozzá romlandó áru.*

A pályázati elvárások és a valóság között igen nagy a különbség, ráadásul a valóság állandóan változik. Ilyen körülmények között kell eredményeket elérnem. *A posta sem tudja, hogy jövőre hogyan alakul a hírlappiac.* Meg kell tanulnom tehát a régi hírlapterjesztési szisztémát, de úgy, hogy közben újat kell csinálnom. Számítok arra, hogy a posta mint tulajdonos biztosítja a részvénytársaság számára az alapvető

működési feltételeket. *Túl messzire nem kerülhetünk a postától, hiszen szerződéses viszonyban leszünk, mert igénybe kell vennünk a szolgáltatását a szállításban és a feldolgozás egy részében. Az NHRT tulajdonképpen a grossók, a nagykereskedők — a regionális hírlap-kereskedelmi részvénytársaságok — fölött működő elosztó, koordináló szervezet, ütközőpont a kiadók és a régiók között, de természetesen sokkal közelebb áll a grossókhoz: a nagykereskedők nagykereskedője.*

Az NHRT összesíti a vidéki grossók terjesztési adatait: a példányszámot, a remittendát, az olvasói igényeket, piackutatói munkát is végzünk. A régióknak és a kiadóknak egyszintenciális érdeke, hogy az NHRT, mint közvetítő jól működjen. Az NHRT köti meg a szerződéseket a kiadókkal és a régiókkal is. Tulajdonképpen azt csináljuk, amit eddig a Hírker, kivéve a budapesti területet. Az NHRT állapítja meg a hírlapterjesztési tarifákat, természetesen egyeztetve a régiók és a kiadók elképzeléseit.

Az új részvénytársaság jobban működik majd, mint a posta: *ennek az a garanciája, hogy majdnem pusztán kereskedelmi cég lesz.* Hadd nyugtassam meg azokat a kiadókat, akik attól félnek, hogy a szerződéskötéskor kivételezzük egy-egy lap tulajdonossal. Mi nem tesszük lap és lap között különbséget, hiszen rosszul járnánk, ha kevesebb árut vennénk át. *Az az érdekünk, hogy minél több újságot közvetítsünk a grossóknak.* A helyi lapok esetében a vidéki grossók kötik a szerződéseket. Budapesten a XIV. kerületben, az Amerikai út 25-ben lesz a központunk. A hírlapterjesztést, kereskedelmi szervezést jól ismerő harmincöt-negyven szakember dolgozik majd az NHRT-ben. Alapítónk a posta. A felügyelőbizottság három főből áll.

Halassy István, a Budapesti Vidéki Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 43 éves, gépészmérnök, a Nosztalgia Kft. volt gazdasági igazgatója.

— *A hírlap, különösen a napilap, romlékony áru, olyan, mint a tej vagy a kenyér, ezért a legfontosabb fegyverünk a gyorsaság.*

Kálmán Sándor, a Budapesti Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 38 éves, 1974 óta postás, a Hírker igazgatója.

— *Energiánk nagy részét továbbra is a konkurenciaharc köti majd le.*

Kuthy Antal, a Debreceni Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 33 éves, műszaki főiskolát végzett, 1982 óta postás, a Debreceni Postaigazgatóság ellenőrzési és üzembiztonsági osztályának vezetője volt.

— *Tisztességes alkut kell kötni a kiadókkal.*

Mezővári Attiláné, a Miskolci Hírlap-kereskedelmi Részvény-

társaság ügyvezető igazgatója; műszaki főiskolát végzett, 1972 óta postás, a Miskolci Postaigazgatóság hírlaposztályának vezetője volt.

— *Nehéz, összetett feladatra vállalkoztam, hiszen be kell bizonyítanom, hogy a hírlapot jól is lehet csinálni.*

Mizsei István, a Szegedi Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 37 éves, programozó matematikus, a Szentgyörgyi Albert Orvostudományi Egyetemen egészségügyi célú szoftverek fejlesztésével, adatfeldolgozással, statisztikai elemzéssel, számítógépes hálózati fejlesztéssel, valamint szoftvertanácsadással foglalkozott.

— *A rendszer bevezetésének ésszerűségét az fogja igazolni, hogy javul-e a hírlapterjesztés vagy sem.*

Orosz Tamás, a Pécsi Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 26 éves, jogi és felsőfokú külkereskedői-áruforgalmi végzettsége van, a Pécsi Dohánygyár áruforgalmi osztályának vezetője volt.

— *Fiatal, húzós, dinamikus bandával veszem körül magam, de a háttérben ott lesznek majd az öreg, rutinos rókák, akik visszafogják a fiatal csikókat.*

Patyi Ernő, a Soproni Hírlap-kereskedelmi Részvénytársaság ügyvezető igazgatója; 49 éves, 1962 óta postás, a Soproni Postaigazgatóság hírlap-értékesítési igazgatóhelyettese volt.

— *Továbbra is hiszem, hogy a volt postások képesek eredményes és fegyelmezett hírlapterjesztésre.*

Udvarhelyi András

ÉBRESZTÉS?

Egyik este feltárcsáztam az ébresztőszolgálat számát. Másnap nagyon korán kellett fölkelnem, gondoltam, ami biztos, biztos.

Többszöri tárcsázás után is csak csöngött, csöngött, nem vette fel senki. Egyszer csak egy szoktalan, furcsa csengés hallatszott, majd egy férfihang. Kérdeztem: ébresztő? Mondja: én is azt hívom. Majd még egy hang hallatszott. Mondja a férfihang: Már háromman vagyunk a vonalban, próbáljuk meg újra. Újabb tárcsázás, kicsengés és, és nem vette föl senki... többszöri kísérletre sem.

Végül Óbudán lakó lányomat hívtam fel, tudván, hogy korán kel, és őt kértem meg, hogy hívjon fel háromnegyed hatkor. Neki köszönhetem, hogy időben fel tudtam kelni.

Miért nem jelentkezett az Ébresztő? Lehet, hogy elaludtak az ott dolgozók? Őket ki ébreszti fel? Ejnye, ejnye...

Török Lászlóné

Gesztusértékű tapssal köszöntötte többek között *Lezsák Sándor*, az MDF ügyvezető elnöke is a november 20-i zárt körű munkaértekezleten tartott sajtótájékoztatóra érkezett újságírókat. Nemre, korra, vallásra és korábban Miki egér titulusra íteltetett tolforgatókat, poszt, liberál és egyéb szóhasználatokat elfelejtve.

Amit mi úgy és amúgy már régem elfelejtettünk, mert ki a csuda foglalkozik unos-untalan azzal, ami olyan nyilvánvalóan butaság, hogy erre még szót sem érdemes fordítani. Arra viszont alighanem igen, hogy a Lezsák szerinti sajtószabadság egy csöppnyi korlátozást sem szenvedett, mióta a lakiteleki sátorból alakuló pártjuk, majd ebből lett kormányunk megszületett. Valójában igaza van, mert Bűdöske legyen annak neve, ki ezt cáfolni merészeli. *Szutyok Jolán* — egykori elnyomott honleány — az X. és vidéke c. lap „*hogyan kössünk csomót nemzeti gatyánk*” rovatvezetője, ki olyan boldogan és profi módon hirdette szebb jövőnket — Jézusom, mikor? —, hogy napjainkban már huszadrangú szarosoknak nevezhet irókat és alkotóművészeket, ráadásul olyanokat, akik korábban — uram bocsá, a pártállamban — annyi magyar kulturális értéket tettek Európa asztalára, hogy csak számítógéppel lehet kiszámolni.

Elszabadult a pokol.
— Innentől kezdve Lezsák úr tapsikája olyan farizeusi gesztus,

Nem zárójelben mondom

amelyből csak a kér, aki-nek jó szülei ötödízigen süket-némák voltak, s ezt a sajnálatos állapotot ő is örökölte.

Sajtószabadság? Persze hogy van. Miért ne lenne? De az azért már feltűnő, ha egy magát igazoló újságíró úgy vizsgálja át, mint egy terroristát.

Az én „fegyverem” egy kopottas betétes PAX toll, remélem, még sokáig. Nagyon szeretem. Meg azt az országot is, ahol gyártják. Én már ilyen hülye vagyok. De azért engedtesék meg nekem, hogyha a tisztítatlan járdán fenékre esek: utána ne tapsoljak. Azt pedig végképp nehezen viselem, ha az fakad tapsra — elismerésre méltó zuhanásom láttán —, aki ott áll lapáttal, s ahelyett hogy megmarkolná a nyelet, elmeséli nekem: ő valójában szeret, meg becsül, s ha jól viselkedek, újabb pofára esésem után még pusztit is ad.

Na, ezt a pusztit nem kérem. Akkor inkább a lapátot... S ha majd lapátolok, lehet tapsolni...

*

Szomorú vagyok

Szomorú, mert egy igen nívós és nagy értékű könyveket kiadó, előzetes megrendelésem után, a következő levelet küldte el számomra.

„Tisztelt Megrendelőnk! Tájékoztatjuk önt, hogy megnyitottuk ügyfélszolgálati irodánkat Budapesten.

Az elmúlt évek rossz tapasztalatai miatt döntöttünk úgy, hogy további lehetőséget teremtünk a közvetlen kapcsolattartásra. Gyakori kérés volt a megrendelt könyvek személyes átvétele és erről eddig nem tudtunk gondoskodni.

A Magyar Posta egyre dráguló és romló szolgáltatásait is szeretnénk felváltani az új lehetőséggel, mivel a kiküldött könyvcsomagok 10-15 százaléka postai hibából „vesztett el”, illetve a többször kiküldött könyvet sem volt hajlandó lekézbesíteni némelyik kézbesítő. A postai szolgáltatások kikerülésére tett kísérletünk lényege, hogy az ön által rendelt könyve(ke)t a megjelenés pillanatában átveheti személyesen Budán.

Ügyfélszolgálatunknál épségben átadjuk a könyveket és a részletfizetési csekket, így a befizetéseket is fogadjuk, illetve új könyvek előfizetését, rendelését intézzük a helyszínen.”

Szóval szomorú vagyok, s ezen még az sem fog változtatni, hogy végül is kérem a kiadót, hogy a küldeményt postán juttassa el hozzám, remélve, én — mi — nem a 10-15 százalékos hiába váró kategóriába fogunk beleesni. Mit tegyek: született optimista vagyok..., s ráadásul részt vettem egy-két postai megújulást tárgyaló tájékoztatón...

— V. A. —



Egy tiszta tekintet

várható? Naná, hogy jó idő, még akkor is, ha Európa összes meteorológusa jégesőt, földindulást jósolt a Felvonulási tér környékére. No, de mostanság szabadság van, meg demokrácia. Meg Eduscho kávé...

*

Meg vihánc jókedv. S ha névtánc ezzel híján vagyunk, szombatonként jobb kedvre derít a külpolitikai szerkesztőség belhoni ágazata, a *Parabola* az új televíziós műsorrend szerint. Megnéztem. Bár ne tettem volna! Sok pocsecságot láttam életemben, de ilyen szellemi toporgyot még a legvidámabb barakk-korszak előtt sem. S ami számomra a legkétségbeesettebb: a műsorvezető, *Szűcs Balázs* ilyen szellemi mélyrepülése. Valamikor — nagyon régen — úgynevezett ORI-műsorokban dolgoztunk együtt, s egy kedves, remek embernek ismertem meg. Később aztán egy paraszati iskola padjában feszengtünk együtt egy osztályba járó gyermekeink viselt dolgait hallgatva. Rég volt, szép (?) volt... Azóta mi már Óbudán lakunk. Balázs a jó ég tudja, hol nyitja ki reggelente az ablakot. Fogalmam sincs. Azt azért, ha találkoznánk, megkérdezném, mit lát maga előtt. Egyáltalán lát-e még? Félek, csak a monitort, az pedig — mint tudjuk — magamagunkat tükrözi. És türelmes. Lehet, hogy egyeseknek ez a szerencséje?

— V. A. —



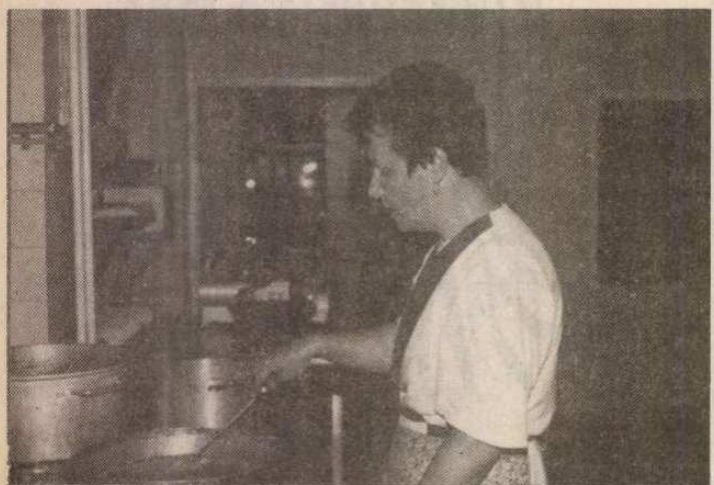
Országjárás

Országjárás

Az újságíró számára kevés olyan kivédhetetlen pillanat van, mint amikor riportálása beszélgetés közben azt mondja: amit most mondok, kérem, felejtse el. Különösen akkor, ha mindketten tudják, ami „elfelejtendő”, nagyon is lényeges dolgokat tartalmaz, de ilyen-olyan okok miatt jobb, ha a feledés homályába borul.

*

Harangozó Istvánt a debreceni postásüdülő vezetőjét meglehetősen régen ismerem, munkáját maximálisan elismerem — tudomásom szerint nemcsak én —, de amikor korábban portrét szerettem volna készíteni róla, minden alkalommal egy, a Budapesten székelő nagyfőnöki tiltásra hivatkozva, ezt a leghatározottabban elutasította. S ezen nem volt mit vitatkozzak, hiszen az említett igazgatói utasítás miatt korábban még azt sem tudhattam meg, hogy ki főzi Budapesten a szakszervezetünk székházába szállított ebédet, mintha ennek „megtudása” alapvetően rengette volna meg a Posta és Távközlési Szociális Ellátó Kft.-



t, amely különben a debreceni üdülő gazdája is volt. Most viszont már nem az, így aztán Harangozó István megszólalhat, egész addig, míg az üzemeltető, a debreceni igazgatóság illetékes vezetője fejbe nem vágja. Ennek valószínűsége a jelek szerint viszont igen csekély.

— István? Valamikor „régés-régen” a régió szakszervezeti titkára voltál. Szerkesztőségünkben számtalan fénykép őrizi akkori mivoltodat. Azt leszámítva, hogy „valamicskét” vékonyabbnak tűnsz a fotókon, mit változtál?

— Nyilván sokat, de nem alapvetően. Változatlanul szeretek dolgozni.

— Félted, hogy ezt fogod mondani...

— ...?

— Mert ezt én is észrevettem, és elvetted legjobb indító mondatomat.

— Akkor kérdezd azt, hogy mióta vagyok a szálló vezetője...

— 1989. január 1.

— Honnan tudod?

— Ha meghívsz egy gin tonikra, elárulom.

— Meghívlak!

— Te mondtad félórát...

— Csak újságírókat ne lásd az ember... Szóval valóban

azóta vagyok itt vezető, de akkor még egészen másképpen üzemeltünk, s e három és fél éves kiterő után 1993. június 1-jétől kerültünk vissza a debreceni postaigazgatóság kötelékébe. Ezt egyébként közel másfél éves tárgyalás előzte meg.

— Nem volt villámgyors döntés, az biztos... Hogy élted ezt meg? Rabszolgaként?

— Én nem fogalmaznék így, inkább önállótlanként.

— Szép meghatározás, miközben a posta, talán legszebb és óriási értékű tulajdonát igazgattad.

— Ennek is megvoltak az előnyei, de talán inkább hátrányai, mert a döntés joga mindig Budapesten volt. S mire a dön-

nap múlva... De addigra ez már fuccs volt.

— Félek kimondani, amit erről gondolok... Maradjunk annyiban, ilyen ostobaságot rég hallottam. S mondd, mi volt akkor, ha az üdülőszállodában egy kósza lélek sem lakott, de jött pár, postától teljesen független ember s szállást kért?

— Maradjunk annyiban, hogy most már saját józan üzleti megfontolásaim alapján fogadhatom őket.

— Hű, de jó neked... Kérlek viszont, mondj egy ellenpéldát...

— Kongresszus volt Debrecenben. Ilyenkor nyilván kevés a szállóhely, s nálam is érdeklődtek. Körülbelül félmillió forintot tudtam volna forgalmazni.

— De nem kaptál egy vasat sem, mert mire... S a többi... Értem. Más kérdés. Mondd, mint igazgató, mennyi értéknek vagy, ha úgy tetszik, a gazdája, felelőse?

— Érdekes, logikus kérdés. S ha most azt mondom, hogy három és fél év alatt nem volt lehetőségem, hogy betekintsek a költségvetésbe, mit szólsz?

— Semmit, mert nem erre gondoltam. Hanem arra, hogy mennyit ér a szálló? Tokkal, vonóval, székkal, amin ülök, WC-kagylóval, étkezéslettel, falhoz csapott pohárral együtt. Magyarul, ha holnap — ments Istent — leég a szálló, mennyi pénz lenne füstté?

— Több mint 100 millió forint.

— Erre neked nem volt jogod piti 100-200 ezer forinttól dönteni...

— Nem volt. Volt, ha megkérhetlek... De ha tovább vihetem a gondolatot: 1993. június 1-jétől is vannak köztársasági díjak, hiszen a posta sem büjlik ki a bőréből egyik pillanatról a másikra. Ami viszont feltétlen



— Járt itt egyáltalán a kft. vezetője, ismerte az itteni körülményeket?

— Kétszer volt itt, s az egy más kérdés, hogy akarta, nem akarta ismerni az itteni helyzetet. Megítélésem szerint egy kicsit felülről nézett minket. S volt egy óriási gond. Én megszereztem az üzletet, fölterjesztettem, s ő jóváhagyta. Két hó-

elölrelépés, az az, hogy most gyakorlatilag én döntöttem el — nyilván sokkal rugalmasabban — a mit és hogyan, és a mi éri meg kérdéskört. Jelenleg van egy keretutasítás, s nekem ehhez kell magamat tartani.

— Amibe — gondolom — volt egy-két ötleted...

— Pontosan.

— Mit jelent vagy jelenthet ez?

— Többek közt azt, hogy innen ne menjen el a vendég, és ne álljunk üresen.

— Mikor ide érkeztem, ha jól számoltam, több mint 150 ember nyüzsgött itt, most meg egyik szakácsnő kérte, hogy kóstold meg az esti vadászva-

jelentősége egy pillanatig sem elhanyagolható. Mit jelent ez a postának? — kérdeztem magamban — s mert kíváncsi természetű vagyok, erről kérdeztem Olajos István hivatalvezetőt, Lakitelken.

— Érzése szerint mennyiben különbözik az ön által vezetett hivatal az országos átlagtól?

ránk nem ez a jellemző. Nyugodtak az emberek, persze vannak kirívó példák is.

— Ön egy III. osztályú kishivatal vezetője, hányan dolgoznak itt?

— Mindent összevetve tizenhármán.

— Szerencsés szám, s most az lenne a legjobb poén, ha azt



ÜDVÖZLET LAKITELEKRŐL



csora rizskörítését. Miért fontos ez?

— Ciprusi vadászvendégeink vannak, és egy speciális körítést kértek. Jobb, ha többen kóstoljuk meg. Kóstold meg te is...

— Fantasztikusan jó. Mondhatnám azt is: vendégfogó.

— Nyilván ezért jelezték már előző napi tapasztalataik alapján, hogy jövőre is eljőnnének, sőt másnak is ajánlanak miniket.

— Ezért vagy most ilyen jó kedvű?

— Ezért is.

— Ha nem haragszol, csinállok rólad egy fotót.

— Ne rólam. Inkább a lányokról a konyhában.

— Igazgató úr! Kérése parancs. Kapok még egy gin tonikot?

— Kapsz. Tudom, három jégkockával...

— Ezt meg honnan tudod?

— Így kérted alig félórát...

— Ürsten, hogy neked milyen jó a memóriád...

*

Vélhetően közel járok az igazsághoz, ha azt írom, hogy a Bács-Kiskun megyei Lakitelek nevét a rendszerváltás előtt igen kevesen ismertük.

Változtak az idők, s a község neve egyszerre országosan ismertté vált. Van olyan ismerősöm, aki Ópusztaszerrel hasonlítja össze, de ez nyilván elfogult vélemény. Azt viszont aligha vitatja bárki is, hogy neve és

Ugye nem politizálni akar?

— Akarni akarnék, de úgy hiszem, erre nem a hivatal a legalkalmasabb hely...

— Köszönöm, hogy ezt mondja. 35 éve vagyok postás, korábban Békés megyében dolgoztam, s 1971 óta vagyok Lakitelken hivatalvezető.

— Nem vágyik vissza?



— Nem, egy pillanatig sem.

— Tudna erre magyarázatot adni?

— Azt hiszem, igen, de ez talán nagyon hosszú magyarázat lenné. Maradjunk annyiban, hogy a Tisza sok mindenben egy választóvonal.

— Mások az emberek, vagy hogy a postáról beszéljünk, az ügyfelek?

— Feltétlenül mások, s ebben itt Lakitelken az is érdekes lehet, hogy a lakosság nagy része nem őshonos, hanem ide települt.

— Tapasztalataim szerint az ilyesforma település a legizgágabb...

— Lehet, hogy van ilyen, de

mondaná, kézbesítői naponta ennyi kilométert gyalogolnak...

— Nem a poén kedvéért, de körülbelül ennyit.

— S a külterületiek?

— Oda gépkocsival kézbesítünk, ez 50-55 kilométer naponta.

— Nyilván a csomagokat is.

— Természetesen.

— Visszaesett a csomagforgalom?

— A klasszikus értelemben vett forgalom igen. Helyette beléptek a csomagküldő szolgálatok küldeményei, rengeteg gondot okozva.

— Sok a visszairányított csomag?

— Nem kevés, de remélhetően hamarosan az úgynevezett megbízhatatlan küldők egyszerű és mindenkorra megszűnnek.

— Bizzunk benne. S most azért hadd kérdezzek a Lakiteleki Népfőiskola postaforgalmáról.

— Bevételeinket jelentősen növelő tényező. Ebbe sokféle postai szolgáltatás értendő. Lényege, kiadványaikat mi továbbítjuk, illetve kézbesítjük. Könyveket, újságokat egyaránt.

— Apropos újság. A Petőfi Népe is az Önök „asztala”. Észak-Kelet Magyarországhoz hasonlóan itt is megindult a privatizáció.

— Így van, s egy kicsit tartok tőle, hogy az ottani gondok nálunk is jelentkeznek majd.

Veégh Ádám



Darvas Ferenc

Karácsonyérzés

Jó lenne, megírni a karácsonyt
úgy ahogy van, ahogy érezzük
fergeteges szél és fagy nélkül
mégis puha hóval fehéren
ahogy jön meleg csillagokkal
szívek szeretet zenéjével
Anyánk lágyan hívó szavával
szentéj benső harangszavával
angyali lélekcsengettyűkkel
szelíden bűg orgonaszóval
kisgyermeki sóhaj-örömmel
szerető szelíd pillantásokkal
és a mennyből az angyal-könnyel,
oh ne csak egyszer jöjjön el
vágyom, várjuk ezt az érzést
miért csak egyszer van karácsony
mert az év többi napján, estjén
dörög az ég a fémmadaraktól
testek zuhannak szanaszét
húsunkba marnak ártó sugarak
repkednek ocsmány, durva szavak...
felejtjük a szoba fenyőillatát
gyertyának játékos lobogását
színes izzók varázs-villódzását
a szív-meleget, mely összehoz
hívót, hitetlent csodát várni
magunk békéjét megtalálni.

Tél — keretben

Úttalan tél, hóba zárt
házak. — Nézem a határt.
Szívemet csönd, s éji fagy
dere húzza fáimat.

Ablakomba ideszáll
társnak egy éhes madár,
s a jégvirág ágára
ráül didergő árnya.

Fazekas Lajos



József Attila

Betlehem

A gyolcs ködökbe puha varjak ülnek,
csüggedt borókán fészkel a homály.
Tömpe szobácska vert földjére dűlnék
két botos pásztor és három király.
Az asszony leszáll a kamrai létrán, —
Mennyből az angyal! — zeng őt atyafi.
Az öreg kapás az ölben ganét hány,
kéntálva sírnak lompos tyúkjai.
Fagyos szalmában sáros krumpli gubbaszt,
borostás állal komorul a zsupp
s fodor leveske szaga áraszt vigaszt,
mely a danával mennyezetre fut.
Jézus, kinek szállása sárga irka,
heverő papírbarmok közt örül
s a tűz fényénél a jámborok mintha
ugrándoznának a jászol körül.
De ez nem igaz. Zsellér-szalmát hajszol
az úri szél és gőzlik a magyar
s a két pásztor fonott kalácsot majszol
s a három király pálinkát nyakal.



Szobája sarkába terebélyes láda volt tolvaj. Szeinet tartott benne. Ezen ült naphosszat, s törött lába fájós csontjait melegítette a kis Jancsi-kályhánál. A kályhán kormos lábasban hol paprikás krumpli, hol feketekávé gőze emelgette a fedőt. Ez volt az egyetlen zaj a szobácskában, amit szívesen is hallgatott, mert egyedüllétében a családi életre, a háztartással járó tevésvetésre emlékeztette. Melléből sóhaj tört fel, bajusza zsíros szála ki-be lengtek szája szélén a sóhaj nyomán. Felesége pár hónapja halt meg. Évek óta súlyos beteg volt, s hogy nincs belőle felgyógyulás, egyszerűen nem akarta tudomásul venni, bár lelke mélyén érezte, hogy a halál közel áll féleresz házuk küszöbéhez.

Nyomasztó élete volt felesége betegsége alatt. Néha megbeszélte magában a helyzetét az üres istállóban, ahonnan már rég kidöglött a kehes, csont-bőr igásló. A munkahe-lyén is folyton érdeklődtek a kézbesítőtársak, s ez idegesítette. Hiszen mit feleljen a sok kérdésre? Szegény asszony mindennap rosszabbul érezte magát. A főnök is érdeklődött olykor, különösen azután, hogy kiadták a kórházból. Ő csak le-lyintett a főnöknek, 'ezzel mutatva ki az asszony változatlan súlyos állapotát.

Az üres istállóban sokszor mondogatta magában: *Ne búsulj, Károly, hisz él még Julis, még meggyógyulhat.* Amikor erre az időre gondol, szinte érzi a sült szalonnával ízesített túrós csusza zamatos illatát. Mennyivel jobb volt az, mint most ez a folytonos paprikás-krumpli. Aztán eljött a rettenetes nap: *Julis meredten feködt*

az ágyban. Csuli, a korcs kuvasz kutya hajnalban vonyításba kezdett a holdvilágos udvaron. Már akkor érezte, a baljós-latú vonyításból a halál érkezését. Julis a mellette lévő ágyban hörgött, szinte hallja ma is mondatfoszlányait: — *Károly, nem akarlak itt hagyni, de muszáj menni. Majd téged is magammal vislek. Féltetek.*

Igen, határozottan emlékezett rá: ezt mondta. Szabadkozni akart, de nem bírt szólni a torkát fojtogató döbbenettől. Csak gondolta, hogy ő nem akar menni, bármennyire is jó lenne ott az ismeretlenségben Julissal. De lehet-e ott jó? Itt a földön valóban jó volt vele lenni. Julis volt az őrangyal, mennyország, mindene. De ott vajon várja-e még, félti-e még, küldi-e érte egyszer a halált, hogy magával ragadja, odavigye Julis mellé és együtt éljenek tovább olyan szeretetben, mint itt a földön?

Pár nappal a temetés után szabadságot vett ki. Bement a hivatalba a szabadságot kiírtni. Alig ért a Szentesiek előtti nyomós kúthoz, a felduzzadt jégpáncélon akkorát vágódott, hogy eltört a lába. *Mentő vitte a közeli kórházba.* Első gondolata az volt, hogy Julis jött érte. Lába rettentő fájdalmát alig érezte a rémülettől. Tán csak nem most váltja be ígését? Csak annyit ért el vele Julis, hogy a szabadság kiírása helyett táppénzre került... Nem is fog sikerülni Julisnak, hogy őt elvigye, mert a lába rohamosan kezd gyógyulni, a gipsz is lassan lekerül a lábáról. A Jancsi-kályha melege a gipszet is átjárja. Egészen jól érzi magát. Miért is kell annyira gondolkod-

ni az asszony után? Miért? Julis nem fog érte soha, de soha jönni. *Julis meghalt. Julis nincs többé.*

A gondolatok hozták a megnyugvást, vigasztalást. Gondolataiban odáig ment, hogy a gyászévet pár hónappal leal-kudta. Mert ugye a szobát is rendben kell tartani, főzni is kell, mosni is kell. Szóval: *asszonyt kellene hozni.* Volna is

alakította, rakosgatta élete so-rát saját szája íze szerint, de a két utcabeli özvegyet sem hagyta ki tervéből.

Csonkára vágott csibukját új-ratömté. Megpiszkálta a kályha paraszát, az összehajtogatott pokrócot megigazította maga alatt. Ahogy nekidőlt a falnak, szinte fekvő helyzetbe került. Kényelmesnek találta így az ülést, nem kíváncszott még

FÉRFIHŰSÉG

két utcabeli. Mind a kettő eljő-ne hozzá, ha hívná. Még van három éve a nyugdíjig, s az a havi húszezer is édeskésen vonzó. Egyiknek a vejével, másiknak a menyével van gondja. Mert az özvegyasszonynak nemcsak az a fontos, hogy szép derék, eleven legyen a szépreményű, hanem az is, hogy mennyi a pénz. Asszony-nak való hát volna. Csak úgy, közös megegyezéssel, vagy hogy is szokták manapság mondani. Hat-hét óra alatt ki-kézbésíti a leveleket, de ha kell, a csomagokat is kihordja. Nyugdíj után is kell a postás, mondta a főnök: csomagkézbe-sítést vállal. Vesz egy olcsóbb fajta lovat, azzal jó pénzt keres-ne. *Ha pénz lesz, lesz vágyako-zás, szeretet is.* Előbb befedi a konyhaszekrényt márványpa-pírral, az üres madárkalitkát fel-frissíti festékekkel és két kanárit vesz bele. Szép lesz az élet, na-gyon szép, mint amilyen szépek ezek a gondolatok is. Színezte,

ágyba. Nagyon jó érzés, ahogy a forró gipsz melegíti törött lá-bát. Majd estefelé fog jönni *Harsány Béni* kézbesítőtársa, mindig hoz valami új hirt, mi történt a hivatalban. Este még soká lesz. Becsukta a szemét, úgy gondolkodott tovább. A ki-színezett jövő, a szép nyugdíjas öregség mozgott öregedő agyában, de aztán jött Julis, át-ölelte, simogatta, mint valami-kor, és vele aludt el.

A Jancsi-kályha paraszának utolsó szikrája is kialudt. A pap-rikás krumpli megdermedt, te-tején megfagyott a piros zsír. Zúzmarától lett fehér az ajtó vaskilincse. Az ablak üvegén jégvirágból gyönyörű csokor alakult ki. Mozdulatlanság ülte meg a szobát. Hanyatt dőlve aludt, szája is elernyed. Pipája fogai közül kicsúszott és nagy koppanással ért a padlóra.

A nagy ölekezésből ütemes zaj ébresztette fel. Az ablakot verték. Szeméből az álmat dör-zsölgetve kocogott az ablak-

hoz. Fejében volt még a Julis-sal töltött néhány órai boldog-ság... Megkaparta az ablak-üvegre rakódott jégpáncélt, közben arra gondolt, hogy tán csak nem Julis jött érte? Széles nyílást sikerült kaparnia, azon szépen kilátott. Bizony nem Ju-lis jött érte, hanem nejlön fej-kendőben, szép városi bundá-ban, karján retiküllal az egyik utcabeli özvegyasszony állt ott, arca, szája-szeme harciasra ki-festve. *Mindent megértett.* A nyíláson át nézte az asszonyt, az meg a megkapart ablak üve-gén megjelent nagy szemgo-lyót. Nézték egymást, mignem az asszony mosolyra húzta a száját és halkán szólt:

— *Jöttem volna egy kicsit beszélgetni.*

Szép volt az asszony, nagyon szép, ahogy ezt kimondta. Szá-ja szögletében kis gödröcske jelent meg, ahogy Julisnak szo-kott. Julis azonban szebb volt festék nélkül, bunda nélkül is, hogy az ember szíve ma is be-leremeg, ha rá gondol. A sze-mét se kormozta ki a lelke so-ha, mégis úgy tűzelt az, akár a gyémánt. Meg kell hagyni, az özvegyasszony is elég szemre-való, az ember bírja megáll-ni... Julis, Juliskám, most se-gíts! Felfeszítette az ablakot, ami a befagyott jégtől felpat-tant. Állt az ablakban, a fagy az arcába csapott. Az asszony fel-emelte a fejét, arca szinte vilá-gított. Julis, ne hagyj el! Ösz-szebb húzta az ablakot, kis rést hagyott rajta, a szemét becsuk-ta, úgy merete kimondani:

— *Ne haragudjon, de már meggondoltam. Ne jöjjön töb-bet, Zsófia!*

Berántotta az ablakot, s úgy zárta vissza, mintha az életére törő rémet zárná ki. Még kiné-

zett a nyíláson: az asszony még mindig ott állt csodálkozó sze-mekkel az ablak előtt.

Az udvari ajtóhoz bicegett: — *Csuli, gyere be, kisku-tyám!*

A kis görbe lábú korcs ku-vasz berohant, a szoba köze-pén szétvetette lábait és leráz-ta magáról a fagyos havat. Az-tán gazdájához szaladt. Az le-erőltette magát a sámlira, ma-gához húzta, átfogta a nyakát, végigpaskolta hátsó felét:

— *Csulikám, Csulikám, ezen-től itt alszol velem, bent a me-legben, még megfagynál oda-kint.*

Szeméből meleg, sós víz csurgott végig az arcán. Úgy szorította a kiskutyát, hogy az szinte nyögött belé. Hiába, az ember csodálatos teremtmény, nem tud megenni szeretet nél-kül. Mindenképpen szeretnie kell, ha más nincs a háznál, hát a saját kutyáját. A kutya a leg-hűségesebb. És kell-e neki, a pár év múlva nyugdíjba menő, negyven év szolgálatot lehúzott postás kézbesítőnek más, mint a saját kutyája? Bizony nem kell neki. Mert az elsőt, az igazit nem pótolja soha senki.

A Jancsi-kályhában újragyúj-totta a tüzet, nemsokára lan-gyos melegség és a paprikás-krumpli szaga töltötte meg a szobácskát. Két tányért, evő-eszközt rakott az asztalra, ha majd jön a kézbesítőtársa, megkínálja. A tükrösfiókban fé-nyes kanálka került a kezébe. Julis kanala volt. Megsimogat-ta, visszatette a helyére, az em-lékei közé. Aztán enni kezdett, előbb azonban a Csuli kislába-sát szedte tele a jó zsíros krumpliból.

Dénes Géza



Postálkodás Erdély virágkorában

Erdély virágkorát a két nagy fejedelem, Bethlen Gábor és az öreg Rákóczi György irodalmi tevékenysége is jellemezte. Bethlen Gábor széles körű levelezést folytató, mely kiterjedt a haza területére, de külföldre is a török portával, a vallásháború időszakában, a cseh, svéd partnereivel. Személyes levelezését a szakirodalom másfél ezerre becsüli, és a levelezést, mint irodalmi műfaj gyakorlását, példaként említi.

I. Rákóczi György már kevesebb gondot fordít az irodalmi oldalra, annál többet a tartalomra. Jellemzője a racionális, gyakorlati gondolkodás, a pontosságra, alaposágra való törekvés, a rendelkezések gyors, pontos végrehajtása, a mulasztások megtorlása.

A fejedelem szabályozta a fejedelmi kancellária ügyintézését, figyelemmel kísérte a beadványok sorsát, gyors elintézését. A késedelmet nem tűrte még idősebb fiánál sem, aki 1640-ben váradi főkapitány, 1642-től pedig, mint választott fejedelem levelezett apjával.

Erdélyben a postaügy egészen más irányban működött, mint Magyarországon, s külön szervezete is volt. A szabadon választott nemzeti fejedelmek a három nemzet tagjaival alkotmányosan, a gyakori országgyűlések végzéseit által kijelölt úton és módon igazgatták az országot. Ismerték a nyugati típusú postát, igénybe is vették, azzal kölcsönösen együttműködtek. A kis ország igényeit a régi futárintézmény tökéletesített folytatása 1690-ig kielégítette.

A főpostamesteri, postamesteri tiszttség Erdélyben I. Rákóczi György uralkodása után nyert hivatalos elismerést. Bár az 1600. évi létfalvi országgyűlés a szászok követelése alapján határozott a főpostamesteri tiszttség felállítására, de arra csak a század második felében találni adatokat. Mindez azt bizonyítja, hogy a Rákócziakat nem kívánták e hivatali tiszttséghez a királyi posta mintájára megvalósítani és vele az udvari szervezetet szaporítani. Az elnevezés feltételezte volna a közteher jelleg megszűnését és a régi uzus felszámolását.

A postálkodást a XVI. század közepétől szinte minden országgyűlés szabályozta, hol a postálkodást végzők túlkapásainak korlátozása okából, hol a futárok lovainak ellátása, igénybevétele körüli visszaélés miatt.

A posta igénybevételét még Báthori István 1571-ben szabályozta, kimondta: „A postálkodást igénybe venni csak országos közügyben vagy a fejedelem ügyében eljáróknak lehet.” Bizonyos városok a főútvonal mentén lóváltó állomást létesítettek, hol pihent lovat, szállást és ételmezt kapott a futár. Ez még Árpád-korból származó *ius descensus*-ból eredő szokás volt. A fejedelmi futár nagy előjogokkal rendelkezett, amivel gyakran a jogosult, de a jogosulatlan is visszaélt.

Az „ösi és helyeselt” szokás súlyos anyagi terhet jelentett a lakosságnak, ami alól a szegényebb falvak népe igyekezett magát kivonni oly módon, hogy

nem tartott e célra alkalmas vőnőerőt. I. Rákóczi György a *lótartási kötelezettség* teljesítéséért a falusi bírákat tette felelőssé 200 forint büntetés terhe alatt. Egyes fontosabb városokat nagyszámú ló tartására kötelezett, ilyen volt Szászsebes, Szászváros, Vajdahunyad, Fehérvár, Enyed, Torda, Rév, Régen, Udvarhely, Zilah és Ilyefalva. A lótarast szigorúan vette, mert: „az mely város miatt fogatkozás történik a dologban, arra országul gondviselésünk leszen.”

I. Rákóczi György országlása idejére már kialakultak a fejedelmi székhelyből, Gyulafehérvárról kiinduló postavonalak, melyek közül legforgalmasabban a törökhöz vezető utak voltak.

A lakosság közteherviselésének módját a három nácio eltérően gyakorolta:

Székelyföldön a postálkodás költségét a fejedelmi udvar vámbéviteléből fedezte. Békeidőben a székelységet postálkodásra nem lehetett erőltetni. A Székelyföldet elérő ellenséges betörést jelző futár az udvar költségén, a maga lován járt, és csak ingyenes élmezésre volt igénye.

A szászok maguk állapították meg, hogy hol tartanak postaloat. Itt is legfeljebb három mérföldig használhatták, aztán cserélniük kellett. A postálkodás legtöbb terhet a szászok viselték, ételt és szállást azonban csak térítés mellett adtak.

A *Partium*hoz tartozó vármezők helységei a postálkodást saját szokásaik szerint végezték, kapcsolódtak a királyi postahálózathoz.

A belföldi postajáráson kívül gyakori volt a török porta felé irányuló levélkapcsolat. *Rákóczi György* portai összeköttetésére vonatkozó okmányok képet nyújtanak az akkori hírközlésről. A portai levelezés közvetítésében különös jelentősége volt a „brassói postának”. A fejedelem portai követe *Thodlaghi Mihály* jelentésében többször találkozunk ezen elnevezéssel.

Mentesítést élveztek a postálkodás alól általánosan a papság és a hadviselés terhére viselő nemesség. Ez alól kivétel volt Belényes nemessége, ezek a „*Fejedelem salvus conductusával és címerével postálkodóknak postáló adással tartoznak, mivel a hely mivolta és a közjó úgy kívánják.*”

Egyedi felmentést kaptak egyes községek, városok, köztük *Tokaj* is 1644. július 29-én és 1648. augusztus 30-án.

I. Rákóczi György már uralkodásának elején kénytelen a posták visszaélésével foglalkozni. Az 1630. XXXI. tcz. szerint „*Postáló adással csak a*

szokott helyeken levők tartozzanak, nemes embert, olyan helyeket, akik postáló adással nem tartoznak, ne kényszerítsék az uzus ellen szolgálni.” A fejedelmi címeres posták felett elsősorban maga a fejedelem rendelkezik és ítél, vagy a kancellár, aki a levelekkel kiindítja az arra kijelölt postát. A fejedelmi udvarbíró, a *hopmester* az udvari tisztek felett örködve a postákat is rendben tartja, bünteti, és az okozott károkat megfizetteti.

A posta igénybevételének jogosultságát *fejedelmi parancssal* (*Salvus conductus*-al) vagy *útlevéllel* (*Passus postalis*-sal) kellett igazolni. A fejedelmi futárok szolgálati jelvényül levéltartó táskát és mellükön a fejedelem ezüsből kivert címerét viselték, amire külön gonddal kellett vigyázni, a velük való visszaélést a fejedelem szigorúan büntette.

A fejedelem 1634. január 1-jén „*Instructio pro veredariis suis*” címmel szigorú utasítást ad a postásai részére, melyben leírja a posták jogait, köteleességeit, azok megszegését követő büntetéseket:

Szekeret csak a terhet vivő vagy beteg posta kapjon, ő maga egyedül csak lovat. (1.) A *futár* télen három, nyáron csak másfél órát aludhat útközben, ebéd, vacsora alkalmával, ahol megszáll nyáron egy, télen két órát tartózkodhat a két helyen. A bíró ellenőrizni, esetleg „*kiigazítani*” tartozik. (2.) *Ebédre*, vacsorára egy-egy meszely bort, egy emberre való eledelt, s ha maga megy lován, lova abrakot kapjon. (3.) *Saját lovát* se szászágion, se mások jószágán ne tartsa, csak abrakot követelhet számára. (4.) Enyhébb büntetés volt a pálcázás; a postaloat, ha útját végezvén magánál tartaná saját céljára használná „*elsőben pálcával verjék meg, ha másodszor cselekedné, felakasztassék érte, ha elveszítené vagy megölné, az árát tartozzék megadni.*” (5.) Pálcázásban részesül, aki az *udvari előírást* megszegi, vagyis a posták az udvarban minden reggel tartoznak *jelentkezni* a fejedelemnél vagy az udvarmesternél, és csak azután mehetnek szállásukra.

A legsúlyosabb büntetéstől sem retten vissza a megtorlás: halállal büntetik azt, aki a szegénységet zsarolja (6.), aki a „*fejedelmi címet vagy útlevélet magán vagy más érdekből használja, és azzal csak fél mérföldre is menne, meghal érte.*” (7.) Kettő közülük *éjjel-nappal kéznél legyen*, a fejedelem szál-lásáról el ne mozduljon, a csatlósok között háljon. Aki elmulasztja, a *pálcázáson* kívül nagyobb baj is esik rája. (8.) Pálcát kap, aki adományért, fizetésért a postaloat útjából vissza nem bocsátja vagy továbbviszi a szokott, előírt távolságnál. (9.)

Szigorúan büntették a részegeskedést: a postaútban egyszer is lerészegedő a *pellengéren veretik meg és kivettetik az udvarból*, mert a részegség miatt „*életénél is drágább*” kárt tehetnek. Útját bevégezvén, a címet s útlevelet mindjárt beadni tartozik. (10.) A *hamis címmel* vagy *útlevéllel* működő postást fogassák meg és vigyék az udvarba. (11.) Aki a postaloat, útját végezvén „*bár csak három óráig vagy legfeljebb félnap megfogná tartani*”, ha nem adja át a „*fejedelem prefektusa*, udvarbírája vagy a város-falu bírása kezébe” először *három pálcautést* kap, másodszor mindenétől megfosztatik, harmadikban *kivettetik az udvarból*. (12.)

Aki küldetéséről nem hoz *bizonyságlevelet*, melyből tanúsítja, hogy hamis *bizonyságlevelet* produkál, meghal érte. (13.) Halállal lakol a címet, *útlevélet elvesztő*, ha csak nem erőszakkal vették el tőle, (14.), valamint az udvarból *engedély nélkül* távozó szökevény postást halállal büntetik. (15.) Végezvén, ha városban, falun *rendelet ellen* vét a posta, a bíró fogassa meg, kötözve *vigyék az udvarba*. Ha nem teszi, a mulasztót okolja a károsult. (16.) E rendelethez a posták „*életök vesztese alatt*” alkalmazkodni tartoznak. A postamester ügyeljen fel, büntesse az ez ellen vétőket. (17.)

A fejedelmi rendelkezésből kitűnik, milyen és mennyi visszaélést követtek el a postálkodók. Néhány éves rend után, 1637-ben az országgyűlés ismét a címer és útlevél nélkül utazók ellen hozott rendelkezést. Mivel az addig előforduló rendtelenségek közel azonos módon megismétlődtek, a fejedelem újabb átfogóbb rendelkezést adott ki, mely 1641. április 20-án jelent meg Gyulafehérvárott. Ez a *második Posta-rendtartás* 15 pontba foglalta a korábbi szabályozást, de pontjaihoz bővebb indokolást és szankciót fűzött.

A feltehetően Szalárdy János vice secretárius által ellenjegyzett, izes nyelvezetű rendelkezés végezetül a rendelet betartására figyelmeztet:

„... minden rendbeli híveinknek... nekünk tartozó kötele-ségekre szigorúan parancsoljuk ezt mindenütt publikálván, sőt írásban is kiadván székekben levő falvakra, minden bírákkal súlyos büntetés terhe alatt tartassék be... megparancsolván nekik... ha postásaink ez ellen cselekednének... tartozzanak principálisuknak értésére adni, és azok is... hitek szerint tudtunkra adni. Hogy pedig postásaink... mentséggel ne élhesenek, sehol őket se éjjel, se nappal ne tartóztassák... hogy az eleikben rendelt utat fogyatkozás nélkül végbeviessék, tartozzanak minden helyen postaloat szerezni és tartani... Tinéktek pedig minden rendbeli postáink... parancsoljuk mindazokat perfektuálni... Secus nequaquam fakturi (másképpen ne cselekedjétek).”

Dr. Kamódy Miklós

Postás Kari Egyesületek Szövetsége

Ez évben e lap hasábjain hónapról hónapra megjelent egy-egy ismertetés azokról az egyesületekről, melyek 1945 előtt a magyar kir. posta személyzetét kor, nem vagy szakterület szerint összefogták és biztosították számukra mindazt, melyre minden kor emberének szüksége van: munkaidőn kívüli idejének hasznos és kellemes eltöltésének lehetőségét, illetve mindennapos megélhetési problémáikhoz a segítségnyújtást.

Amint a leírtakból kiderült, volt külön egyesülete a nyugdíjasoknak, a nőknek, az altiszteknek és a tiszteknek, a jogászoknak és a mérnököknek, a postamestereknek és a postamesteri alkalmazottaknak, a sportolóknak és a zenészeknek. Ezek az egyesületek kezdetben egymástól elszigetelten működtek, mindaddig míg egy jó szervezőkészséggel rendelkező m. kir. postahivatali igazgató: *Földessy János* fel nem vetette az egyesületek közötti együttműködés „*összefogás*” gondolatát. Az ő javaslatára 1919 év őszén megalakult „*A Magyar Posta és Távirat Egyesületek központi bizottsága*”, mely a ma már nyugdíjas postások közötti Postás Kari Egyesületek Szövetsége néven ismert. Itt kíváncsian megjegyezni, hogy sem a központi bizottságnak, sem utódjának, a szövetségnek nem volt tagja valamennyi postás-egyesület.

A hajdani központi bizottság a „kari egyesületek közötti összhangot igyekezett biztosítani”, melynek szélesebb körben való elismertetése érdekében 1921-ben belépett a központi bizottság a „*Közalalmazottak Nemzeti Szövetségébe*”, és ott, mint Postás Csoport a „közszolgálati alkalmazottak érdekképviseletével együtt küzdött a postásság összességének érdekeiért”. 1922 volt az az év, amikor a különböző postás-egyesületek egymással összhangban az önszegélyezés szükségességére és fontosságára ráébredtek, és ennek eredményeként álljon itt azon postás-egyesületeknek a neve, melyekről akár írtam, akár nem, de 1923-ban ez 3 százalékra emelkedett. A felajánlott pénz a következőképpen oszlott meg: *egyharmad rész pénzszegélyezésre, egyharmad rész temetkezési segélyezésre, és a maradék egyharmad pedig állandó jóléti intézmények céljaira került felhasználásra.*

Az 1924-es esztendő két érdekességét is tartogat az utókor számára: az egyik, melyről keveset tudunk az, hogy a központi bizottság — a korabeli tudósítás szerint — 1924-ben „a német postások segélyezésére gyűjtést rendezett”. A másik esemény pedig a „Magyar kir. posta betegbiztosító intézetének” megalakulása.

A postaszemélyzet üzemi jutalékából felajánlott 1 százalék a jóléti létesítmények javára, az 1930-as évekre már számottevő összegre gyarapodott, így lehetősége volt a központi bizottságnak ebből a pénzből megvásárolni és 1931-ben egyesületi célokra átalakíttatni a Benczúr utca 27. szám alatti épületet.

1935 újabb jelentős évszám az egyesületek életében: megszünik a „Magyar Posta és Távirat Egyesületek Központi Bizottsága”, hogy helyét átadja a „Postás Kari Egyesületek Szövetségének”.

E szövetség 1935-ben megfogalmazott célja: „a m. kir. posta tényleges és nyugdíjas személyzete közös érdekű tevékenységében az egység megteremtése és a hatásköréhez tartozó ügyekben mind a postás-társadalomban, mind a nyilvánosság előtt, valamint a szolgálati helyekkel való érintkezésben annak egyöntetű képviselése és támogatása”.

A szövetség feladata:

1. Figyelemmel kíséri és tárgyalja a saját vagy a kötelékébe tartozó valamelyik egyesület kezdeményezéséből a személyzet anyagi és erkölcsi érdekeit érintő kérdéseket, és megteszi a szükségesnek látszó lépéseket. Szolgálati kérdésekben azonban csak kérelmeket terjeszthet elő.

2. A postaszemélyzet a meglévő kulturális és jóléti intézményeinek, berendezéseinek pártolására és továbbfejlesztésére, esetleg új ilyen alakulatok létesítésére vonatkozó tevékenység előmozdítása és az említett intézményekkel kapcsolatban felmerülő közös érdekű ügyek tárgyalása és a szükség szerinti intézkedések megtétele.

3. Véleményezés, eljárás és döntés minden, a személyzet összességét érintő olyan kérdésekben, melyek hatáskörébe tartoznak vagy amelyeket valamely intézkedés oda utal.

4. Politikai és felekezeti ügyek a szövetség működéséből teljesen ki vannak zárva... A szövetség tagjai azok a postás kari egyesületek, melyek belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályok alapján történt megalakulással a postai személyzet karonként tagozódó csoportjait foglalják magukba.

A postás egyesületeket bemutató cikksorozat befejezésé-ként álljon itt azon postás-egyesületeknek a neve, melyekről akár írtam, akár nem, de 1944-ben a Postás Kari Egyesületek Szövetségének tagjai voltak, s melyek között az egyesületi összetartozást szimbolizáló „Összetartás serleget” évenként kiadották:

1. A m. kir. posta jogász- és mérnöktisztviselőinek országos egyesülete.
2. A m. kir. posta-, táviró- és távbeszélő-tisztviselők országos kaszinója.
3. A m. kir. posta, táviró és távbeszélő nőtisztviselők országos egyesülete.
4. A m. kir. posta üzemi és műszaki üzemi tisztviselők országos egyesülete.
5. A m. kir. postamesterek és postamesteri alkalmazottak országos egyesülete.
6. A m. kir. postaltisztek országos egyesülete.
7. A m. kir. nyugdíjas postások országos egyesülete.
8. A m. kir. posta számvevő-ségi tisztviselőinek egyesülete.

Rákóczi Margit



Bizonyára sokat tapasztalták azt, hogy különféle értekezleteken, tájékoztatókon, fórumokon az előadók „meleg szeretettel üdvözlük” a hallgatókat, azaz Önöket. Olyanokat, akiket amúgy általában soha ebben a viharzó világban nem láttak, s nyilván nem is ismernek.

Nagyon nem szeretem ezt az üdvözlési formát, mert nem érzek mögötte semmiféle valóságtartalmat, sőt uram bocsá! még őszinteséget sem. Az őszintétlenséget meg végképp nehezen viselem.

Ezért aztán ne haragudjanak rám, ha mindenféle mis-más és rózsaszín szaloncukorba csomagolt nyakatekert üdvözlő helyett egyszerűen:

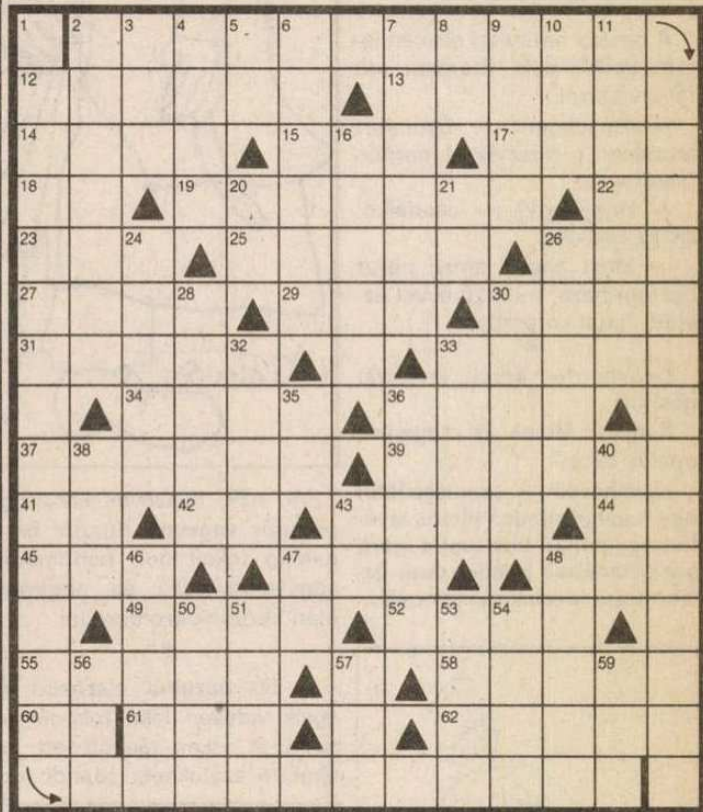
Boldog karácsonyt és új évet kívánjak mindnyájuknak, postásoknak, táv- és hírközlésieknek, műsorszóróknak,

kicsiknek, nagyoknak, falusiaknak, városiaknak, most is dolgozóknak, nyugdíjasoknak egyaránt.

Köszöntöm olvasóinkat, barátainkat, a velünk ellentétes álláspontot képviselőket, köszöntöm a rejtvénymegfejtőket, és köszönöm e lap hasábjain azok közreműködését, akik az 1993-as évben a lap megjelenésében segítségemre voltak.

Zsuzsának, Margitnak, Sándornak, Évának, Andrásnak, Lacinak, Ferinek, Ervinnek, Lucinak, Miklósnak, Istvánnak, Gézának, Tibornak, korrektoroknak és a Szikra Lapnyomda munkatársainak egyaránt.

Veégh Ádám
felelős szerkesztő



Nyugdíjasklub Egerben

Talán legaktívabb nyugdíjas-klubunk a Rátkay Ferencné vezette egri nyugdíjasklub. Az alábbiakban egész éves tevékenységükről olvashatnak beszámolót.

Januári összejövetel-megbeszélés az egész évi klubprogramról. Örültünk, hogy újból összejött a régi és új klubtagság.

Február: Farsangi klubdelután. Veresné Marika, Jósiné Irénke sütötték a farsangi fánkot, a többiek a pogácsát. A férfiak hozták a bort. Igazi farsangi zenés teadélután volt, ahogy azt távközlési titkárunk, Kóvári Gábor is megállapította.

Március: Nőnap és az I. fél-éves névnapok megtartása. Klubunk vendége volt Mundruczó Kornél, a PDSZ országos titkára. Sztahura Lászlóné, a PFDSZ titkára, Kiss József, nyugdíjas szb-titkár. Nőnapra köszöntött Kóvári Gábor, távközlési titkár mondott. Szép szavakkal, piros szegfűvel és csokoládéval örvendeztette meg a hölgytagjait.

Mundruczó Kornél, országos titkárunk köszöntötte a megjelenteket, megnyugtatta a nyugdíjasokat, a postai és távközlési kedvezmények megmaradásáról.

Pártos Ferenc Petőfi-verssel köszöntötte a nőket, Pátkai Ferencné egy Áprily Lajos verssel a férfiakat.

A városi televízió is felvételt készített az ünnepségről. Megköszöntük vendégeinknek megtisztelő megjelenésüket.

Áprilisban dr. Ócsai Ágnes, a Távközlési és Postaforgalmi Szakszervezet jogásza tartott tájékoztatót az állami tulajdonban álló házigatlanok elidegenítésének szabályairól.

Május: Urbán Péter, a Központi Üzemegység vezetője tartott előadást Írországról, ahol tanulmányúton vett részt.

Június: Autóbuszos kirándulás Zemplén megyében.

Hollóházán megnéztük a Porcelán múzeumban a csodálatos készleteket. Lehetett vásárolni is.

Széphalmon, a Kazinczy Múzeumban megnéztük az emlékeiket. Magnóról meghallgattuk életé és családjá történetét.

Tokajban meglátogattuk a Rákóczi-pincét, s persze megkóstoltuk a hegy levét is...

Noszvajon a De la Molte kastélyt és parkot néztük meg a Szepesi házaspár idegenvezetésével. Szép élményekkel térünk haza.

Júliusban a Szépasszony-völgyben sütöttünk szalonnát, a miskolci klubbal, akik két autóbusszal jöttek. Nagy megtisztetés ért bennünket, a szabadságon lévő Doros Béla vezérigazgató úr is sütötte velünk a szalonnát, kedvességével mindenkit elbűvölt. Délután a

szakszervezeti vezetők, igazgató urak is vendégeink voltak. A Ködmön Csárdában a klubvezető beszámolt az egri klub életéről. Nagy élmény volt a 140 tagú klubtagság és vendégeink hangulatos együttléte.

Augusztus: a miskolci klub rendezésében részt vettünk Bükkszentkereszten gyöngyösi, egri klubvezetők, vezetőségi tagok megbeszélésén. Szintén

részt vettek Mundruczó Kornél, országos titkár, igazgató urak, szakszervezeti vezetők. Minden klubvezető beszámolt klubja életéről, az esetleges gondok-ról.

Minden vezető megígérte a további támogatásunkat és kívánták, hogy a klubvezetők jó egészségben továbbra is ilyen szép klubéletet vezessenek.



Kellemes ünnepeket kívánva **Kosztolányi Dezső** karácsonyi verséből idézünk: „... **Kik messze voltak, most mind összejönnek a percek édes szóval ütni el...**” Folytatás a vízs. 2. és a függ. 1. alatt.

VÍZSZINTES

2. Az idézet első része. 12. Valamikor ilyen jegy is volt a villamoson (névelővel). 13. Ilyen szám a 3,14. 14. Lusta. 15. Angol létige. 17. India híres városa. 18. Króm. 19. A hírt elküldi. 22. ...mög. 23. A beszéd eleme (ford.). 25. ...a vérzivatarban (ford.). 26. A szájban. 27. Francia város. 29. A túlnyomás jele. 30. Pusztító. 31. Uralkodó díszes pálcája. 33. Gömbölyített végű (ford.). 34. Roskad. 36. Fúvós hangszer. 37. Kelő. 39. ...végeztével (majd ha ráérek). 41. Folyadék. 42. Nátrium. 43. Angol úrhölgy. 44. Tiltószó. 45. Előtagként valaminek a megelőző voltát jelenti (ford.). 47. Épület része. 48. Dezső részle 49. ...troll (Heine). 52. Nöstény disznó. 55. Fontos politikai jogokat tartalmazó okmány (fon.). 58. Papírra jegyezték. 60. A késnél lényeges. 61. A textilipar egyik igéje. 62. Az „Állati elmék” írója.

FÜGGŐLEGES

1. Az idézet folytatása. 2. Ellenézés. 3. Ruhát tisztít. 4. Fi-

gyelmezteté. 5. Georgia gépkocsijelzése. 6. A talpánál lejjebb. 7. Fen. 8. Házállat (nép.). 9. Eből táplálkozik a statisztika. 10. A vízs. 22. fele. 11. Hibázik. 16. Vasúti vendéglő. 20. Könnyeit hullajtja. 21. Pipi csipet! 24. A családba bekerült rokon. 26. Az utolsó példány. 28. Név németül. 30. Határfolyó. 32. ... Scott (dzsessz-zongorista). 33. Irányítószáma 3753. 35. Tüzel. 36. Alant (nép.). 38. Fizetés. 40. Angol egy. 43. Éneklő szócska. 46. Fagyos finomság. 47. Bútor anyaga. 48. ... Annamária (színművész). 50. Isten németül (ford.). 51. Háborús jármű. 53. A Böhémélet szopránja. 54. Irodalmi mű (ford.). 56. Női ruhadarab. 57. Testünk takarója. 59. Mozdulatlan.

— Bánhidi —

Beküldendő: a vízs. 2. és a függ. 1. alatti megfejtés.

Beküldési határidő: január 10.

Előző rejtvényünk helyes megfejtése: Sophie, Zubov, Potjomkin, Stettin, Orlov, Diderot, Romanov.

Könyvet nyertek: Nagy Imre (Kisújszállás); Szabó Károlyné (Mór); Takács Irma (Hajdúhadház); Várdi Erzsébet (Kisújszállás).



HUMORUNK MINDIG VOLT

Élő statisztika.



A budapesti posta karácsonyi és újévi forgalma.

A postás hazaviszi elsején ismét csökkentett fizetését, de fél a vihartól.

— Anyjukom! Örömhirt mondok! — Húsz évvel megfiatalodtam!...

— Hogyhogy? — csodálkozik az asszony.

— Most éppen annyi pénzt hoztam haza, mint 20 évvel ezelőtt, fiatal koromban.

*

Levélhordó: Kérek levélszagosítót!

Patikus: Minek az magának, postás bácsi?

Levélhordó: A szomszédban egy fiatalúr minden illatos levélért egy pengő borraalót ígért, s mostanában mindig csak üzleti szagú levelek jönnek neki.



Kovácsmester: Az én mester-ségem a legrégebb. A múltkor olvastam, hogy kovácsok jóval Krisztus születése előtt is voltak. Büszké vagyok rá.

Levélhordó: Az semmi! Maga is tudhatná a Bibliából, hogy Ádám és Éva már levélhordók voltak!

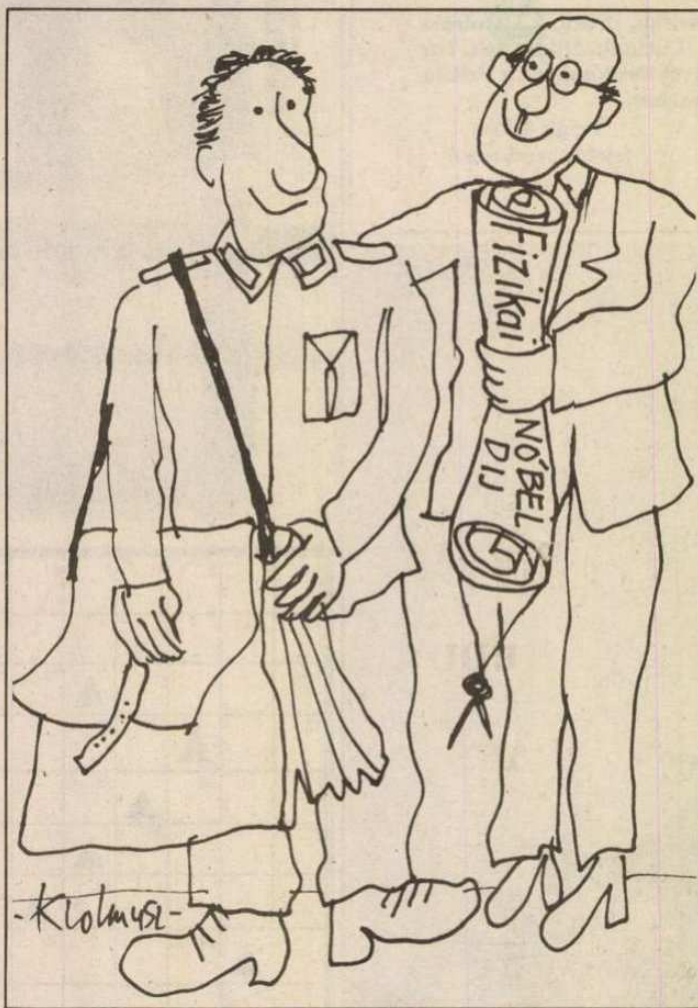
*

— Mondja, gyakran jön levele X. úrnak?

— Az hivatalos titok, hiába tetszik faggatni, nem árulom el!

— De hiszen maga majdnem mindennap megfordul nála, sokszor kétszer is...

— Hát tehetek én róla, ha annyi levelet kap?



Mi, nők, húszéves korunkig pezsgők vagyunk, húsztól harmincig tokaji bor, harminctől negyvenig aszú és negyven után kezdünk szomorodni.

*

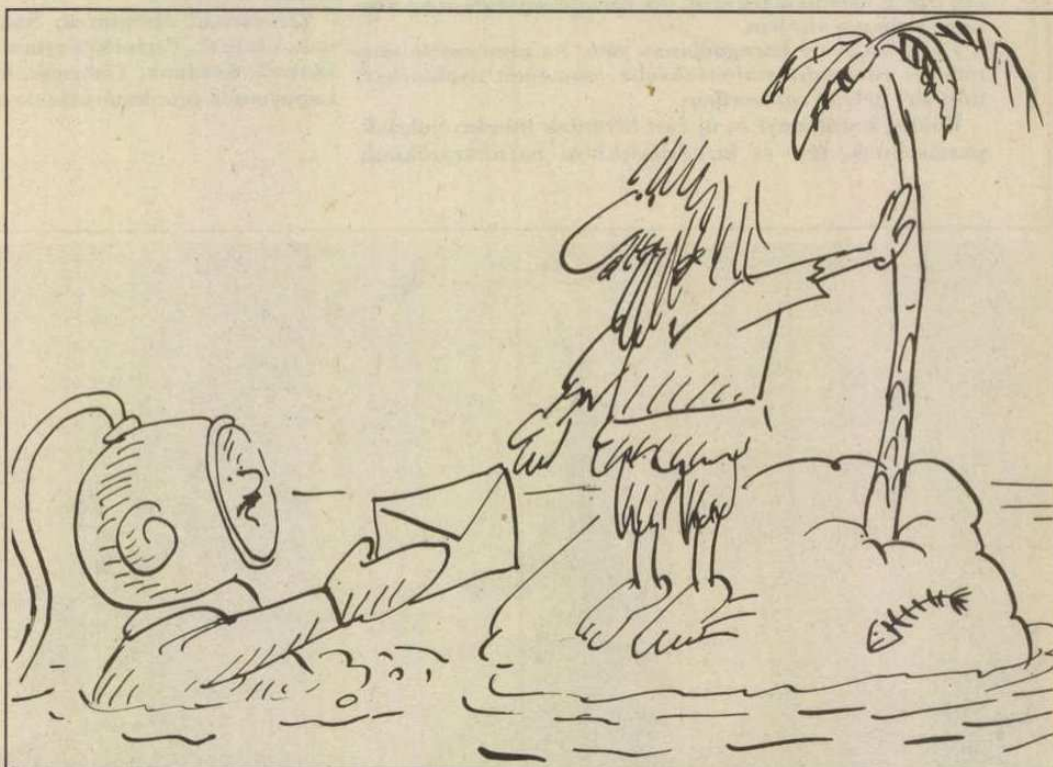
A fiú hazulról elszökött s egyik vidéken lakó rokonához szállt. A rokon táviratozott az aggódó szülőknek: „Bandi ma

éjjel nálunk meghalt. Megerkezésekig lehetőleg tartjuk”. A távirat Hughes gépen érkezett (mely tudvalevőleg ékezetes betűket adni nem tud), eképpen: „Bandi ma éjjel nálunk meghalt. Megerkezésekig lehetőleg tartjuk”.

Természetes, hogy a szülők másnap teljes gyászban borultak a dezertőr keblére.



Jövőre mindannyian ugyanígy?



Két levélhordó a korcsmában iddoggál.

— Azt mondta a főnök úr, ha még egyszer becsípve térek vissza a körutamból, akkor nem leszek többé levélhordó. Hát hogyan tudjam én, hogy mikor vagyok becsípve?

— Nekem csalhatatlan módszerem van, kartárs. Nézd, ott ül a sarokasztalnál két ember. Ha majd négynek látom, akkor be leszek csípve.

— De hiszen ott csak egy ember ül!



Postamester: Hát nem mondtam százszor, hogy a levélhordónak mindig józannak kell lenni?... Most megint olyan részeg kend, mint a csap!

Levélhordó: bo-bo-borhúzás van a fa-faluban s mom-mo-most természetben adják a bo-bo-borraalót!

Postamester: Hiszen kend mindig részeg!

Levélhordó: Nem, csa-csak amikor ki-ki-kicsit iszom!

Az új levélhordót rettenetesen ugatja a kutya, nem mer bemenni az ajtón.

— Mit fél kend — kiált rá a gazda —, hát nem tudja azt a közmondást, hogy „amelyik kutya ugat, az nem harap?”

— Én tudom, de vajon tudja-e ezt a kutya is?

*

Ellenőrző altiszt: Hát már megint elkésett. Biztosan elaludt megint.

Levélhordó: Nem én, hanem a feleségem.

*

— Miért keltezted a levelet 14-ére, mikor ma még csak 10-ike van?

— Mert meg akarlak kérni — feleli az asszony —, dobd a levélszekrénybe, s nem akarom, hogy a szegény postások gyánuba keveredjenek...

Közel 400 igénylő várja

Telefonkábelerendszer Lakiteleken?

1993. november 23-án a Lakitelek Alapítvány szervezésében, szakemberek részvételével megbeszélés volt a Népfőiskolán.

A tanácskozáson megvitatott annak lehetőségét, hogy a Lakitelek Alapítvány a község területén, valamint a Törsödében és Kapásfaluban telefonkábelerrendszert építen.

Konkurencia a Matáv-nak?

POSTAI ÉS HÍRKÖZLÉSI DOLGOZÓK LAPJA

A Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetségének lapja

Szerkesztőség: Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146

Postacím: Budapest, Postafiók 14. 1406

MNB 218-98330-4116

Felelős szerkesztő: VEÉGH ADÁM

Telefon: 142-8777

Kiadja a Postai és Hírközlési Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége

Budapest XIV., Cházár András u. 13. 1146

Levélcím: Budapest, Postafiók 14. 1406

Felelős kiadó: LÁZÁR ANDRÁS mb. elnök

Előfizetési díj egy évre: 36 Ft

93-0382. Szikra Lapnyomda Rt., Budapest

Felelős vezető: DR. CSÖNDES ZOLTÁN elnök-vezérigazgató

ISSN 0866-1766

1 2 4 8 16 * * *

ÉS REMÉLJÜK, 94'-BEN IS LESZ!

